

PRINCIPIUL PRIVIND REGLENTAREA PAȘNICĂ A DIFERENDELOR INTERNAȚIONALE

THE PRINCIPLE CONCERNING THE PEACEFUL REGLEMENTATION OF INTERNATIONAL DISPUTES

LE PRINCIPE DU RÈGLEMENT PACIFIQUE DES DIFFÉRENDS INTERNATIONAUX

Marius Valeriu PĂUNESCU*
Alexandru Daniel PISICĂ**

Pacea și securitatea internațională reprezintă unul dintre scopurile Organizației Națiunilor Unite, pentru care entitățile care participă la raporturile ce se stabilesc în societatea internațională au fost încurajate să găsească resurse permanente de cooperare pentru rezolvarea pe cale pașnică a oricăror diferende internaționale.

Scopul urmărit în articolul de față este acela de a identifica și de a prezenta cele mai importante documente oficiale, rezoluții și declarații ale Națiunilor Unite și ale altor organizații regionale cu privire la principiul privind reglementarea pașnică a diferendelor și de a evidenția importanța legării acestuia de principiul nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forță în relațiile internaționale, de principiul neintervenției în afacerile interne sau externe ale statelor, de principiul egalității suverane a statelor, precum și de principiul bunei-credințe în relațiile internaționale, atunci când urmărim păstrarea păcii, securității și justiției.

International peace and security is one of the goals of the United Nations for which the entities that take part in international relations have to ensure permanent cooperative resources for the peaceful settlement of any dispute.

The purpose of this article is to identify and present the most important official documents, resolutions and statements of the United Nations and other regional organizations that operate with the principle of peaceful settlement of disputes, and to highlight its connection with the other principles of international law as the principle of refraining from the threat or use of force in international relations, the principle of non-intervention in internal or external affairs of States, the principle of sovereign equality of States, and the principle of good faith in international relations, which all together sustain the goal of not endangering of international peace, security and justice.

La paix et la sécurité internationales sont l'un des objectifs des Nations Unies, selon lequel les entités impliquées dans les relations établies dans la société internationale ont été encouragées à trouver des ressources de coopération permanentes pour le règlement pacifique des différends internationaux.

Le but de cet article est d'identifier et de présenter les principaux documents officiels, les résolutions et les déclarations des Nations Unies et d'autres organisations régionales sur le principe du règlement pacifique des différends, et de souligner l'importance de son lien au principe de non-recours à la force ou à la menace de force dans les relations internationales, au principe de non-ingérence dans les affaires intérieures ou extérieures des États, au principe d'égalité souveraine des États, ainsi qu'au principe de bonne foi dans les relations internationales dans les domaines de la paix, de la sécurité et de la justice.

Cuvinte-cheie: diferend; drept internațional; principiu; Națiunile Unite; rezoluție; rezolvare pașnică.

Keywords: dispute; international law; principle, United Nations; resolution; peaceful settlement.

Mots-clés: différend; droit international; principe; Nations Unies; résolution; règlement pacifique.

*Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: paunescu.marius@unap.ro

**Universitatea Națională de Apărare „Carol I”

e-mail: danielpisica@yahoo.com

Ordinea politică internațională bazată pe reguli, așa cum au fost acestea dezvoltate de-a lungul celor mai bine de șapte decenii de existență a Organizației Națiunilor Unite (ONU), a trebuit să facă față multor crize și provocări atât în perioada mai tumultuoasă a Războiului Rece, cât și în perioada post-Război Rece, caracterizată de o mai mare stabilitate și liniște, care a favorizat construcția păcii și prosperității, mai ales în spațiul euroatlantic.

Astăzi, la momentul celebrării a treizeci de ani de la prăbușirea Zidului Berlinului, securitatea internațională bazată pe o ordine juridică internațională, de inspirație liberală se află într-un proces anevoios de adaptare și de consolidare de natură să genereze în viitor un atașament profund și extins din partea tuturor actorilor participanți la relațiile internaționale față de principiile libertății, democrației și respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și ale statului de drept.

Amenințările la adresa lumii de azi, precum terorismul, crima organizată, fluxurile de refugiați, fundamentalismul etnic și religios, proliferarea nucleară, poluarea și încălzirea globală, degradarea mediului, deșertificarea, dezastrele naturale, generează multe probleme de natură transfrontalieră, care sunt greu, dacă nu chiar imposibil, de gestionat în mod individual de către actorii statali. În schimb, formatul multilateral al organelor și instituțiilor de dialog, cooperare și acțiune, oferit de organizațiile internaționale, deși mai greoi în comparație cu cel oferit de fiecare stat în parte și mai slăbit din punctul de vedere al vitezei de răspuns la provocările privind menținerea păcii și securității internaționale, rămâne totuși un instrument de mare valoare la îndemâna actorilor statali aflați sub presiunea amenințărilor tot mai numeroase și diversificate.

În acest context de securitate, volatil și impredictibil, în care regulile de conduită ale societății internaționale sunt chestionate cel puțin din perspectiva subiecților care creează reguli de drept internațional public și de drept cutumiar, precum și din cea a subiecților care le mai respectă, este necesar să ne readucem aminte de valoarea practică a principiului privind reglementarea pașnică a diferendelor, precum și de efortul depus de ONU, pentru întărirea semnificației și utilizării acestuia în diferendele de orice natură.

Un prim argument în favoarea acestui demers este acela că, în absența principiului

de reglementare pașnică a diferendelor, care consolidează prevederile Capitolului VI al Cartei Națiunilor Unite, nu mai rămâne decât o soluție – aplicarea prevederilor Capitolului VII al acesteia – care constă fie în sancțiuni politico-diplomatice, fie în măsuri întreprinse cu forțe aeriene, navale și/sau terestre, situații care se dovedesc în ultimul timp tot mai neproductive în demersurile de restabilire a păcii și securității internaționale, într-o lume a interdependențelor accelerate.

Un alt argument în favoarea susținerii acestui demers este și faptul că ultimele momente aniversare ale ONU, marcate prin Declarația Mileniului și, mai târziu, prin Declarația Agenda 2030, au concentrat atenția opiniei publice internaționale mai ales pe aspirații mondiale, care se manifestă într-un spațiu al păcii, securității, justiției și dezvoltării durabile, lăsând oarecum puțin în umbră principiile care încurajează manifestările nonviolente ale actorilor participanți la viața internațională.

Declarația Mileniului a Națiunilor Unite¹, adoptată de Adunarea Generală, la 8 septembrie 2000, avea ca scop construirea unui nou cadru de cooperare multinațională care să reînnoiască aspirațiile universale de unitate și de solidaritate internațională în găsirea de răspunsuri comune noilor amenințări.

Obiectivele de dezvoltare ale mileniului pentru anul 2015 puneau bazele unei cooperări internaționale orientate pe opt obiective concrete: eliminarea sărăciei severe și a foametei; acces universal la educația primară; promovarea egalității dintre sexe și încurajarea femeilor; reducerea mortalității infantile; îmbunătățirea sănătății materne; combaterea HIV/SIDA, a malariei și a altor boli; asigurarea sustenabilității mediului înconjurător; parteneriat pentru dezvoltare.

Aceste obiective urmăreau atingerea de rezultate în sfera păcii și securității, a drepturilor omului și guvernării, precum și un anumit progres economic și social.

Mai apoi, prin *Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă*, Națiunile Unite militează pentru o lume în care dreptatea, egalitatea în drepturi, echitatea și incluziunea socială se construiesc, se dezvoltă și se întăresc împreună.

De fapt, *Agenda 2030*² reprezintă un apel universal la acțiune pentru a proteja planeta și pentru a asigura pacea și prosperitatea tuturor oamenilor, urmărind îndeplinirea a nu mai puțin de

17 obiective de dezvoltare durabilă: fără sărăcie; zero foamete; sănătate și bunăstare; educație de calitate; egalitate de gen; apă curată și igienă; energie curată și accesibilă; condiții decente de muncă și creștere economică; industrie, inovație și infrastructură; reducerea disparităților; orașe și comunități sustenabile; consum și producție responsabile; acțiuni privind schimbările climatice; viața subacvatică; viața pe uscat; pace, justiție și instituții solide; parteneriate pentru obiective.

În acest cadru al dezvoltării internaționale durabile, principiul reglementării pașnice a diferendelor internaționale își găsește cele mai importante accente conceptuale, puțin mai în urmă, în cuprinsul Cartei Națiunilor Unite, în declarațiile și rezoluțiile Adunării Generale ONU, precum și în principiile asociate, cuprinse și în declarațiile altor organizații internaționale, precum cele prevăzute în *Pactul Ligii Arabe* (Cairo, 1945), în *Tratatul american privind reglementarea pașnică* („Pactul de la Bogota”, 1948), în *Convenția Europeană privind reglementarea pașnică a diferendelor* (1957) și în *Actul Final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa*³ (Helsinki, 1975).

Carta Națiunilor Unite

Carta Națiunilor Unite, din 26 iunie 1945, oferă în articolul 1, paragraful 1 cel mai important argument în favoarea respectării principiului privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale, prin prezentarea unuia dintre scopurile Națiunilor Unite, acela „de a lua măsuri colective eficiente pentru prevenirea și înlăturarea amenințărilor împotriva păcii și pentru reprimarea oricăror acte de agresiune sau altor încălcări ale păcii”⁴, precum și de a înfăptui „prin mijloace pașnice și în conformitate cu principiile justiției și dreptului internațional aplanarea ori rezolvarea diferendelor sau situațiilor cu caracter internațional care ar putea duce la o încălcare a păcii”⁵.

Reglementarea pașnică a diferendelor internaționale este întărită în Cartă în cuprinsul articolului 2, paragraful 3, prin care se solicită statelor membre ale ONU să rezolve „diferendele lor internaționale prin mijloace pașnice, în așa fel încât pacea și securitatea internațională, precum și justiția să nu fie puse în primejdie”⁶, iar posibilitățile pașnice de soluționare sunt prezentate în articolul 33, paragraful 1 (Capitolul VI – *Rezolvarea pașnică*

a diferendelor): negocierea, ancheta (constatări asupra faptelor), medierea, concilierea, arbitrajul, adjudecarea pe cale judiciară, recurgerea la sprijinul oferit de organizațiile internaționale și acordurile regionale sau prin oricare alte mijloace pașnice, care pot fi alese de părțile aflate în diferend.

Din prevederile menționate mai sus, s-ar putea exprima opinia că numai statele ar avea obligația de a soluționa pe cale pașnică diferendele, deoarece alte entități participante la relațiile care se dezvoltă în cadrul societății internaționale nu au această obligativitate, înscrisă în mod expres în Cartă.

Cu toate acestea, principiul reglementării pașnice a diferendelor nu se limitează doar la state, ele fiind, de asemenea, aplicabile și acelor diferende care implică alte entități participante la raporturile din societatea internațională, inclusiv organizațiilor internaționale, mișcărilor pentru eliberare națională, popoarelor neconstituite încă în state, dar care acționează în virtutea dreptului la autodeterminare.

Așadar, statele și entitățile parte la un diferend trebuie să pună în aplicare principiul reglementării pașnice, în deplin acord cu scopurile și principiile Națiunilor Unite, cu principiile de drept internațional, astfel încât, în acțiunile întreprinse de ele, să se abțină de la orice act susceptibil să agraveze situația, care ar pune în pericol pacea, securitatea internațională și justiția.

Rezoluții și declarații ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite

Principiul reglementării pașnice a diferendelor internaționale a fost reafirmat într-un număr semnificativ de rezoluții ale Adunării Generale ONU, printre care menționăm: Rezoluția 2627 (XXV), din 24 octombrie 1970 – *Declarația Adunării Generale, cu ocazia aniversării celor 25 de ani de existență ONU*, Rezoluția nr. 2734 (XXV), din 16 decembrie 1970 – *Declarația Adunării Generale cu privire la întărirea securității internaționale*, Rezoluția nr. 40/9, din 8 noiembrie 1985 – *Apelul Solemn al Adunării Generale, adresat statelor în conflict, de a pune capăt imediat acțiunii armate și de a rezolva disputele dintre ele pe calea negocierilor, precum și către statele membre ale Națiunilor Unite de a întreprinde acțiuni de soluționare a situațiilor de tensiune și conflict prin mijloace politico-diplomatice și de a se abține în acțiunile lor de a recurge la amenințarea cu forța*

sau la folosirea forței și orice altă intervenție în afacerile interne ale altor state.

În Rezoluția 2627 (XXV), Adunarea Generală își afirmă disponibilitatea de a depune eforturi susținute pentru dezvoltarea de relații între state, bazate, în mod deosebit, pe principiul egalității suverane a statelor, pe principiul abținerii de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea forței împotriva integrității teritoriale și independenței politice a oricărui stat în relațiile internaționale, pe principiul soluționării prin mijloace pașnice a diferendelor internaționale, pe principiul referitor la obligația de a nu interveni în afacerile care țin de competența națională a unui stat, în conformitate cu Carta, pe principiul obligației statelor de a coopera între ele în deplin acord cu prevederile Cartei, precum și pe principiul potrivit căruia statele trebuie să îndeplinească cu bună-credință obligațiile pe care și le-au asumat, conform Cartei⁷.

Rezoluția 2734 (XXV) îndeamnă statele să folosească la maximum mijloacele și metodele oferite de Carta Națiunilor Unite pentru rezolvarea, exclusiv pe cale pașnică, a oricărei dispute sau situații care ar putea pune în pericol menținerea păcii și securității internaționale⁸. Prin această rezoluție, se încurajează orice inițiativă sau contribuție care poate aduce îmbunătățiri căilor de implementare a mijloacelor pașnice de soluționare a diferendelor.

Prin Rezoluția 40/9⁹, Adunarea Generală își reafirmă atât convingerea că recurgerea la amenințarea cu forța sau la folosirea forței în conflictele dintre state nu conduce decât la o agravare a situației internaționale, care generează un proces și mai dificil de aflare a unei soluții acceptabile la problemele apărute, cât și interesul de a încuraja statele să exercite eforturi maxime în aplicarea principiului rezolvării pe cale pașnică a diferendelor, ca unică soluție viabilă de dezamorsare a disputelor dintre părți pe termen lung.

De asemenea, principiul rezolvării diferendelor dintre state prin mijloace pașnice este afirmat, la nivelul Adunării Generale, într-o serie de declarații foarte importante, care au contribuit la consolidarea principiilor dreptului internațional public: *Declarația asupra principiilor de drept internațional privind relațiile prietenești și de cooperare dintre state în acord cu Carta Națiunilor Unite* (1970)¹⁰, *Declarația de la Manila asupra reglementării pașnice a diferendelor internaționale* (1981)¹¹, *Declarația privind prevenirea și*

înlăturarea disputelor și situațiilor care pot amenința pacea și securitatea internațională și asupra rolului Națiunilor Unite în acest domeniu (1988)¹², *Declarația privind constatarea faptelor de către Națiunile Unite în domeniul menținerii păcii și securității internaționale* (1991)¹³.

În toate aceste declarații, menționarea principiului potrivit căruia statele trebuie să rezolve diferendele lor internaționale prin mijloace pașnice, astfel încât pacea, securitatea internațională și justiția să nu fie puse în pericol, avea ca scop fundamental prevenirea conflictelor prin reorientarea afacerilor de politică externă a statelor din sfera unilateralismului și agresiunii spre zona mai pașnică a cooperării și multilateralismului.

Acest principiu prezintă un mare interes la nivelul Națiunilor Unite nu numai din perspectiva evitării declanșării unui conflict armat sângeros, ci și din perspectiva nevoilor de contracarare a ideologiilor de tip extremist, generatoare de probleme la scară globală, precum terorismul și manifestările de ură, bazate pe considerații de natură politică, filosofică, rasială, etnică, religioasă sau altele asemănătoare.

Prin invocarea și repetarea acestui principiu în numeroase rezoluții și declarații de-a lungul timpului, ONU urmărește, în mod indirect, consolidarea unei ordini în societatea internațională, bazată pe interzicerea forței și coerciției în relațiile de politică externă a statelor și altor entități, cu excepția situațiilor care impun aplicarea dreptului la autoapărare, situație în care utilizarea forței este permisă. Și totuși, chiar și aceste situații excepționale de legitimă apărare, care justifică utilizarea forței armate, nu neagă datoria fundamentală a oricărui stat sau a oricărei alte entități recunoscute la nivel internațional de a-și îndeplini obligația de a se abține de la utilizarea forței sau de la amenințarea cu utilizarea forței în acțiunile lor.

Principii asociate și complementare care sunt cuprinse și în declarații ale altor organizații internaționale

Aplicarea principiului privind reglementarea pașnică a diferendelor în relațiile internaționale este strâns legată de valorizarea altor principii de acțiune în societatea internațională, printre care amintim: principiul nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forța în relațiile internaționale, principiul neintervenției în afacerile interne sau

externe ale statelor, principiul egalității suverane a statelor și principiul bunei-credințe în relațiile internaționale.

Principiul nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forță

Legătura dintre principiul privind reglementarea pașnică a diferendelor și principiul nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forță este evidențiată în Declarația de la Manila, de două ori, atât în preambul, cât și în conținutul declarației solemne, prin afirmarea faptului că „nici existența unui diferend, nici eșecul unei proceduri de rezolvare pe cale pașnică a diferendului nu trebuie să permită statelor părți la diferend să folosească forța sau amenințarea cu forță”¹⁴, în Pactul Ligii Arabe, prin intermediul căruia se declară că „recursul la forță pentru soluționarea unui diferend între două sau mai multe state nu ar trebui să fie permis”¹⁵, în Tratatul american privind reglementarea pașnică, în care se evidențiază că părțile contractante cad de acord „să se abțină de la utilizarea forței sau amenințarea cu utilizarea forței sau orice alte mijloace de constrângere pentru rezolvarea controverselor lor și să apeleze în toate situațiile la proceduri pașnice”¹⁶, precum și în Actul Final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa¹⁷, prin care statele participante se angajează să se abțină în relațiile lor reciproce, ca și în relațiile lor internaționale „de a recurge la folosirea forței sau la amenințarea cu forță fie împotriva integrității teritoriale sau a independenței politice a oricărui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite și cu prezenta Declarație”¹⁸.

Principiul neintervenției în afacerile interne și externe ale statelor

Respectarea principiului reglementării pașnice a diferendelor se face în concordanță și cu principiul neintervenției în afacerile interne sau externe ale statelor, care este subliniat, cu accent pe neintervenția în afacerile care țin de jurisdicția internă a statelor, în articolul 5 al Pactului de la Bogota, și reiterat în paragraful 5 al preambulului Declarației de la Manila și în Actul Final de la Helsinki, punctul 6, secțiunea I, unde se precizează: „Statele participante se vor abține de la orice intervenție, directă sau indirectă, individuală sau colectivă, în treburile interne sau externe care intră în competența națională a altui stat participant,

oricare ar fi relațiile lor reciproce. [...] Ele se vor abține, de asemenea, în orice împrejurare, de la orice alt act de constrângere militară sau politică, economică ori de alta natură, tinzând să subordoneze intereselor lor exercitarea de către un alt stat participant a drepturilor inerente suveranității sale și prin aceasta să obțină un avantaj oarecare.

În consecință, ele se vor abține, între altele, de la sprijinirea, directă sau indirectă, a activităților teroriste sau a activităților subversive sau altele îndreptate spre răsturnarea violentă a regimului altui stat participant”¹⁹.

Principiul egalității suverane a statelor

Legătura dintre acest principiu și principiul reglementării pașnice a diferendelor este evidențiată în Declarația de la Manila, în Declarația asupra principiilor de drept internațional privind relațiile prietenești și de cooperare dintre state în acord cu Carta Națiunilor Unite, care proclamă solemn faptul că toate statele se bucură de suveranitate egală, înseamnând drepturi și obligații internaționale egale ale membrilor societății internaționale, indiferent de „diferențele de natură economică, socială, politică sau de altă natură”²⁰, precum și în Actul Final de la Helsinki, unde găsim o și mai vastă interpretare: „Statele participante își vor respecta, fiecare, egalitatea suverană și individualitatea celuilalt, precum și toate drepturile inerente suveranității și pe care le cuprinde suveranitatea lor, între care, în special, dreptul fiecărui stat la egalitate juridică, la integritate teritorială, la libertate și independență politică. Ele vor respecta, de asemenea, fiecare, dreptul celuilalt de a-și alege și dezvolta liber sistemul politic, social, economic și cultural, precum și dreptul de a-și stabili legile și reglementările”²¹.

Principiul bunei-credințe în relațiile internaționale

Buna-credință și cooperarea sunt două atribute esențiale, care trebuie să ghideze comportamentul statelor în relațiile internaționale. Buna-credință reprezintă o stare de spirit, adoptată de stat atât în exercitarea de drepturi și libertăți în cadrul societății internaționale, cât și în îndeplinirea de obligații internaționale care să-i permită acestuia să aibă un comportament convingător, onest, cert, lipsit de orice culpă sau îndoială, în raport cu drepturile și libertățile legitime ale celorlalte state participante

la viața internațională. Cooperarea constă în acțiuni întreprinse de bunăvoie de către un stat, alături de unul sau mai multe state participante la raporturile internaționale, în scopul ducerii la îndeplinire a unor obiective comune.

În Declarația de la Manila se enunță datoria pe care o au statele de a „acționa cu bună-credință”²², în conformitate cu scopurile și principiile Cartei Națiunilor Unite, nevoia de a „căuta cu bună-credință”²³ rezolvarea pe cale pașnică a diferendelor, necesitatea de a „implementa cu bună-credință”²⁴ prevederile acordurilor obținute prin mijloace de soluționare pașnică a diferendelor, nevoia de a „duce la îndeplinire cu bună-credință”²⁵ obligațiile asumate de ele, potrivit Cartei, precum și promovarea cu bună-credință a prevederilor prezentei declarații.

Buna-credință se regăsește și în Actul Final de la Helsinki, iar în Declarația asupra principiilor de drept internațional privind relațiile prietenești și de cooperare dintre state în acord cu Carta Națiunilor Unite, aceasta este menționată împreună cu obligația de a respecta dreptul internațional: „Statele participante își vor îndeplini cu bună-credință obligațiile ce le revin, în conformitate cu dreptul internațional, atât obligațiile care decurg din principiile și normele generale recunoscute ale dreptului internațional, cât și obligațiile care decurg din tratate sau alte acorduri, în conformitate cu dreptul internațional, în care ele sunt părți”²⁶.

Concluzii

Principiul privind reglementarea pe cale pașnică a diferendelor internaționale construiește cel mai important cadru instituțional internațional al statelor și entităților internaționale aflate în diferend, pentru rezolvarea problemelor lor și pentru îndeplinirea scopului fundamental al Națiunilor Unite – păstrarea păcii și securității internaționale.

Aplicarea principiului privind reglementarea pașnică a diferendelor în relațiile internaționale nu poate avea efecte benefice și de durată fără considerarea altor principii de drept internațional care contribuie la menținerea stabilității în relațiile internaționale, precum sunt principiul nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forță în relațiile internaționale, principiul neintervenției în afacerile interne sau externe ale statelor, principiul egalității suverane a statelor și principiul bunei-credințe în relațiile internaționale.

Prevenirea conflictelor, fiind o activitate fundamentală a Organizației Națiunilor Unite, înscrisă în Capitolul VI al Cartei ONU, se realizează în mare parte prin aplicarea principiului privind reglementarea pașnică a diferendelor, care contribuie la schimbarea de paradigmă în acțiunea statelor în planul relațiilor internaționale dinspre o politică externă a unilateralismului și agresiunii, spre o politică a cooperării, bunei-credințe și multilateralismului. Totodată, acest principiu contribuie atât la evitarea escaladării violente a unui diferend, care ar putea conduce la un conflict armat, cât și la prevenirea și contracararea ideologiilor de tip extremist, generatoare de probleme la scară globală, precum terorismul și manifestările de ură, bazate pe considerații de natură politică, filosofică, rasială, etnică, religioasă sau altele asemănătoare.

Prin invocarea și repetarea acestui principiu în numeroasele sale rezoluții și declarații, ONU urmărește încurajarea statelor și a altor entități internaționale să participe activ la promovarea și aplicarea principiilor fundamentale de drept internațional în vederea consolidării unei ordini în societatea internațională, bazată pe interzicerea forței și coerciției în relațiile de politică internă și externă a statelor și a altor entități, precum și pe garantarea drepturilor fundamentale, inclusiv a dreptului la autoapărare individuală și colectivă.

NOTE:

1 [The General Assembly], 52/2. *United Nations Millennium Declaration*, 8 September 2000, <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/Millennium.aspx>, accesat la 20.09.2019.

2 [The General Assembly], 70/1 *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, 25 September 2015, p. 14/35, https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_70_1_E.pdf, accesat la 20.09.2019.

3 Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE), desfășurată în perioada 1972-1975, a condus la adoptarea Actului Final de la Helsinki. Ulterior, odată cu adoptarea Cartei de la Paris pentru o Nouă Europă (21 noiembrie 1990), CSCE marchează începutul schimbării care a condus la redenumirea în Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), începând cu 1 ianuarie 1995, în baza Declarației Summitului de la Budapesta (6 decembrie 1994). În prezent, OSCE este o organizație internațională, care asigură cadrul formal și platforma de lucru necesare manifestării dialogului politic al unui număr de 57 de state membre, aflate pe trei continente (America de Nord, Europa și Asia), și care lucrează în beneficiul a mai bine de un miliard de oameni pentru atingerea unor obiective comune în domeniile: stabilitate, pace și democrație.

4 [Organizația Națiunilor Unite], *Carta Națiunilor Unite*, San Francisco, 26 iunie 1945, Articolul 1, Paragraful 1, http://www.anr.gov.ro/docs/legislatie/internationala/Carta_Organizatiei_Natiunilor_Unite_ONU_.pdf, accesat la 24.09.2019.

5 *Ibidem*.

6 *Ibidem*.

7 [The General Assembly], 2627 (XXV). *Declaration on the Occasion of the Twenty-fifth Anniversary of the United Nations*, 24 October 1970, p. 3, <https://digitallibrary.un.org/record/201690>, accesat la 25.09.2019.

8 [The General Assembly], 2734 (XXV). *Declaration on the Strengthening of International Security*, 16 December 1970, p. 22, [https://undocs.org/en/A/RES/2734\(XXV\)](https://undocs.org/en/A/RES/2734(XXV)), accesat la 25.09.2019.

9 [The General Assembly], 40/9. *Solemn appeal to States in conflict to cease armed action forthwith and to settle disputes between them through negotiations, and to States Members of the United Nations to undertake to solve situations of tension and conflict and existing disputes by political means and to refrain from the threat or use of force and from any intervention in the internal affairs of the States*, 8 November 1985, p. 20, <http://www.worldlii.org/int/other/UNGA/1985/9.pdf>, accesat la 25.09.2019.

10 [The General Assembly], 2625(XXV). *Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations*, 24.10.1970, [https://www.undocs.org/A/RES/2625\(XXV\)](https://www.undocs.org/A/RES/2625(XXV)), accesat la 26.09.2019.

11 [The General Assembly], 37/10. *Manila Declaration on the Peaceful Settlement of International Disputes*, 15.11.1982, https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/GARES_ManilaDeclaration_ARES3710%28english%29.pdf, accesat la 26.09.2019.

12 [The General Assembly], 43/51. *Declaration on the Prevention and Removal of Disputes and Situations Which May Threaten International Peace and Security and on the Role of the United Nations in This Field*, 5.12.1988, <https://www.refworld.org/docid/3b00f2274b.html>, accesat la 26.09.2019.

13 [The General Assembly], 46/59. *Declaration on Fact-finding by the United Nations in the Field of the Maintenance of International Peace and Security*, 9.12.1991, <https://undocs.org/A/RES/46/59>, accesat la 26.09.2019.

14 [The General Assembly], *Manila Declaration on the Peaceful Settlement of International Disputes*, 15 November 1982, Section I, Paragraph 13, https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/GARES_ManilaDeclaration_ARES3710%28english%29.pdf, accesat la 26.09.2019.

15 [The League of Arab States], *Pact of the League of Arab States*, 22 Martie 1945, Articol 5, Paragraful 1, http://www.internationaldemocracywatch.org/attachments/264_Pact%20of%20the%20League%20of%20Arab%20States.pdf, accesat la 27.09.2019.

16 [The Organization of American States], *American Treaty on Pacific Settlement "Pact of Bogota"*, 30 aprilie 1948, Articol 1, https://www.oas.org/sap/peacefund/resolutions/Pact_of_Bogot%C3%A11.pdf, accesat la 27.09.2019.

17 Actul Final al Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa (Helsinki, 1975), în prima sa parte,

Declarația privind principiile care guvernează relațiile reciproce dintre statele participante: 1. Principiul egalității suverane și respectarea drepturilor interne ale suveranității; 2. Principiul nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu forță; 3. Principiul inviolabilității frontierelor; 4. Principiul integrității teritoriale a statelor; 5. Principiul reglementării pașnice a diferendelor; 6. Principiul neamestecului în treburile interne; 7. Principiul respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale, inclusiv a libertății de gândire, conștiință, religie sau de convingere; 8. Principiul egalității în drepturi a popoarelor și a dreptului popoarelor de a dispune de ele însele; 9. Principiul cooperării dintre state; 10. Principiul îndeplinirii cu bună-credință a obligațiilor asumate, conform dreptului internațional.

18 [Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE)], *Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa*, Secțiunea A. Declarația privind principiile care guvernează relațiile reciproce dintre statele participante, II. Nerecurgerea la forță sau la amenințarea cu forță, paragraful 1, Helsinki, 1 august 1975, <http://www.dri.gov.ro/actul-final-de-la-helsinki/>, accesat la 27.09.2019.

19 [OSCE], *Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa ... VI. Neamestecul în treburile interne*, <http://www.dri.gov.ro/actul-final-de-la-helsinki/>, accesat la 27.09.2019.

20 [The General Assembly], *Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations*, 24.10.1970, p. 124.

21 [OSCE], *Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa ... I. Egalitatea suverană, respectarea drepturilor interne suveranității*.

22 [The General Assembly], *Manila Declaration ...*, Section I, Paragraph 1.

23 *Ibidem*, Paragraph 5.

24 *Ibidem*, Paragraph 11.

25 [The General Assembly], *Manila Declaration ...*, Section II, Paragraph 2.

26 [General Assembly], *Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States in accordance with the Charter of the United Nations*, 24.10.1970, The principle that States shall fulfill in good faith the obligations assumed by them in accordance with the Charter.

BIBLIOGRAFIE

[Organizația Națiunilor Unite], *Carta Națiunilor Unite*, San Francisco, 26 iunie 1945.

[Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa], *Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa*, Helsinki, 1 august 1975.

[The General Assembly], *United Nations Millennium Declaration*, 8 September 2000.

[The General Assembly], *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*, 25 September 2015.

[The General Assembly], *Declaration on the Occasion of the Twenty-fifth Anniversary of the United Nations*, 24 October 1970. *în accordance with the Charter of the United Nations*, 24.10.1970.

[The General Assembly], *Declaration on the Strengthening of International Security*, 16 December 1970. [The General Assembly], *Manila Declaration on the Peaceful Settlement of International Disputes*, 15.11.1982.

[The General Assembly], *Solemn appeal to States in conflict to cease armed action forthwith and to settle disputes between them through negotiations, and to States Members of the United Nations to undertake to solve situations of tension and conflict and existing disputes by political means and to refrain from the threat or use of force and from any intervention in the internal affairs of the States*, 8 November 1985. [The General Assembly], *Declaration on the Prevention and Removal of Disputes and Situations Which May Threaten International Peace and Security and on the Role of the United Nations in This Field*, 05.12.1988.

[The General Assembly], *Declaration on Fact-finding by the United Nations in the Field of the Maintenance of International Peace and Security*, 09.12.1991.

[The League of Arab States], *Pact of the League of Arab States*, 22 martie 1945.

[The General Assembly], *Declaration on Principles of International Law concerning Friendly Relations and Co-operation among States*. [The Organization of American States], *American Treaty on Pacific Settlement "Pact of Bogota"*, 30 aprilie 1948.